

Rijk en VNG roepen op: doelgroepenvervoer zo veel als mogelijk verder opstarten, gemeenten draag zorg voor continuïteit.

Aanleiding

Doelgroepenvervoer¹ is een belangrijke en onmisbare schakel voor de continuïteit van zorg en ondersteuning. In maart zijn afspraken gemaakt tussen VWS en VNG om de continuïteit van de (vervoer)voorzieningen in het kader van de Wmo 2015 en de Jeugdwet tijdens en na de crisis van waarborgen te voorzien. Belangrijke aanleiding waren de, als gevolg van de uitbraak van Covid-19, plotsklaps teruggelopen vraag naar vervoer en de noodzaak om voorzieningen op een andere manier in te richten gelet op de veiligheidsmaatregelen die door het RIVM en het OMT zijn geadviseerd. Deze afspraken zijn aanvankelijk gemaakt voor de periode van maart t/m mei 2020 en later verlengd tot 1 juli 2020.

Bij het gefaseerd ontsluiten van de samenleving krijgt het weer volledig opstarten van de zorg en ondersteuning prioriteit. In de afgelopen periode is dit gevisualiseerd door middel van routekaarten. Van alle betrokkenen wordt een uiterste inspanning gevraagd om – in gezamenlijk overleg - voor deze continuïteit zorg te dragen. Het vervoer is een onmisbare schakel in het weer zo volledig mogelijk opstarten van de maatschappij, waaronder dagbesteding, onderwijs en bezoek. Uitgangspunt is dat een ieder die is aangewezen op bijvoorbeeld dagbesteding of op leerlingenvervoer, die voorziening ook kan genieten voor zover mogelijk binnen de mogelijkheden en grenzen van de algemene coronamaatregelen. Waar nodig in een aangepaste vorm.

Het vertrekpunt is om de oproep om continuïteitafspraken in het sociaal domein te maken voor de periode tot 1 juli 2020 en niet meer voor de periode daarna. Juist omdat wordt aangenomen dat zorg en ondersteuning weer hervat kunnen worden. Per sector en voorziening is vervolgens nagegaan of er reden is hierop een uitzondering te maken. VNG en VWS komen, na afstemming met KNV, tot de conclusie dat een belangrijk deel van het doelgroepenvervoer dat vanuit gemeenten gefinancierd wordt weer opgepakt kan worden. Dat is mooi nieuws voor het opstarten van voorzieningen die van het vervoer afhankelijk zijn. Tegelijkertijd zien we dat inwoners nog niet optimaal gebruik maken van de vervoersmogelijkheden: slechts een deel is reeds opgestart. Om die reden roepen het Rijk en VNG gemeenten op om samen met aanbieders te kijken op welke manier de continuïteit van de voorzieningen kan worden gewaarborgd. Dit wordt in deze notitie verder uitgewerkt.

Het vervoer dat op basis van de Wlz en Zvw plaats vindt, blijft hier buiten beschouwing.

De huidige situatie

Na de acute vraaguitval start het doelgroepenvervoer nu weer op. Daar waar het vervoer betreft van en naar bijvoorbeeld de dagbesteding wordt nu - met het hervatten van die dagbesteding - toegewerkt naar een zo volledig mogelijk opstart per 1 juli. Het leerlingenvervoer en het BSO-vervoer komen met het opengaan van de scholen geleidelijk ook weer goed op gang. Naast dit zgn. routegebonden vervoer onderscheiden wij het zgn. vraagafhankelijke vervoer zoals, het sociaal-recreatieve vervoer. De vraag naar dit vervoer ontwikkelt zich op een lager niveau en trager. Ook het zo snel en goed mogelijk opstarten van dit vervoer is van groot belang voor de mensen die hierop zijn aangewezen om mee te kunnen doen in de samenleving, op bezoek te kunnen gaan bij

---

¹ Er zijn verschillende vormen van doelgroepenvervoer. Een aantal vormen valt onder de verantwoordelijkheid van gemeenten: Wmo-vervoer; vervoer van en naar de dagbesteding; leerlingenvervoer; het vervoer in het kader van de Jeugdwet en het vervoer in het kader van de Participatiewet en CVV/Regiotaxi (vangnetfunctie OV). Daarnaast zijn er vormen van doelgroepenvervoer, die door andere overheden worden uitgevoerd en bekostigd door het Rijk, zoals Valys of door de zorgverzekeraar (ziekenvervoer).

familie en vrienden en het voorkomen dat mensen in sociaal isolement (blijven) verkeren. Het gebruik van dit type vervoer laat zich moeilijker beïnvloeden. De vervoerssector heeft de maatregelen getroffen om dit vervoer veilig te kunnen hervatten², maar uiteindelijk is het de persoon zelf die beslist of hij hier weer gebruik van gaat maken. De verwachting is dat het nog enige tijd kan duren voordat het vraagafhankelijk vervoer op peil is. De snelheid waarmee mensen hun 'gewone' leven weer durven op te pakken is bijvoorbeeld hierop in zeer belangrijke mate van invloed. Het Rijk en VNG willen daarom samen met de opdrachtgevers van dit vervoer kijken hoe bijvoorbeeld via communicatie ondersteund kan worden dat gebruikers weer met vertrouwen mee doen in de samenleving en met dit vervoer reizen.

De huidige mate van uitval van de vraag naar vooral het sociaal-recreatieve vervoer brengt nog steeds grote risico's met zich mee voor de continuïteit van de gecontracteerde vervoerders en daarmee voor het duurzaam in stand houden van het vervoersnetwerk. En dit laatste bedreigt de continuïteit van zorg en ondersteuning in de toekomst. Uit eerder onderzoek van Panteia³ blijkt namelijk dat ongeveer 80% van de kosten van vervoersbedrijven doorlopen als de vraag wegvalt. Panteia gaf daarin ook aan dat de 80% een gemiddelde is en dat het per contract en regio kan verschillen. Plotselinge terugval in inkomsten heeft directe gevolgen voor de liquiditeit, solvabiliteit en daarmee voor de continuïteit van die ondernemingen. De compensatie voor omzetsderving door opdrachtgevers is op dit moment nog nodig voor het in stand houden van het vervoersnetwerk en de beschikbaarheid van de voorziening in de nabije toekomst.

Oproep tot lokaal overleg

De Routekaart voor mensen met een kwetsbare gezondheid inzake COVID-19, die VWS heeft gepubliceerd⁴, biedt, samen met handreikingen opgesteld door het veld en de protocollen van de sociale partners in het zorgvervoer (KNV, FNV en CNV), voldoende handvatten voor aanbieders, gemeenten en vervoerders om goede afspraken te maken over de herstart van voorzieningen. Het is van groot belang dat lokaal en regionaal met alle betrokken partijen breed de continuïteit van voorzieningen wordt nagestreefd. En dat deze ook wordt gemonitord. Dit vereist het actief betrekken van vervoerders in deze overleggen.

Vervolg continuïteitsafspraken op basis van maatwerk

Gelet op het voorgaande doen het Rijk en de VNG, na consultatie van KNV, de oproep aan gemeenten en andere opdrachtgevers in het (sociaal-recreatief) doelgroepenvervoer om gerichte continuïteitsafspraken met vervoerders te maken voor de periode van 1 juli tot 1 september 2020 om op deze manier een bijdrage te leveren aan het in stand houden van het doelgroepenvervoersnetwerk. Hiervoor worden gemeenten gevraagd de middelen die ze voor het door hen georganiseerde doelgroepenvervoer in hun reguliere uitkering vanuit het gemeentefonds ontvangen voor dit doel in te zetten. Het Rijk, VNG, opdrachtgevers en vervoerders zullen deze periode gebruiken om te monitoren hoe de situatie zich ontwikkelt, onder meer of sprake is van structurele vraaguitval en in dat geval wat dit voor de toekomst van deze voorziening betekent. Meerkosten die direct voortvloeien uit het volgen van de RIVM maatregelen worden apart door het Rijk vergoed (zie hieronder).

---

² <https://www.knv.nl/coronaprotocollen/>

³ <https://www.panteia.nl/default/assets/File/Rapport%20compensatie%20effecten%20coronacrisis%20zorgvervoer.pdf>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/05/20/routekaart-voor-mensen-met-een-kwetsbare-gezondheid>

Uiteraard is het aan gemeenten en andere opdrachtgevers om in overleg met vervoerders concrete invulling te geven aan deze continuïteitsafspraken. Gedacht kan worden aan differentiatie tussen verschillende vormen van doelgroepenvervoer afhankelijk van de specifieke (lokale) situatie. Gemeenten en aanbieders kunnen er ook voor kiezen om gebruik te maken van de 'werkwijze omzetverlies na 01 juli.' Zoals hierboven aangegeven, is de verwachting dat bepaalde vormen van doelgroepenvervoer per 1 juli weer op (bijna) het oude niveau zullen zijn.

Met het oog op continuïteit van voorzieningen, een eenduidige benadering van inwoners en om als gemeenten en Rijk goede afspraken over compensatie te kunnen maken is het belangrijk dat alle publieke partners zo veel als mogelijk samen optrekken om de continuïteit te waarborgen. Vervoerders rijden in meerdere gemeenten vaak meerdere vormen van vervoer, veelal gecombineerd of in de tijd aansluitend, en zij kunnen de effecten van grote vraaguitval onvoldoende zelf opvangen. Het niet meedoen van één gemeente of opdrachtgever kan directe gevolgen hebben op de continuïteit van het vervoer in andere gemeenten.

Ten aanzien van meerkosten die direct voortvloeien uit de coronamaatregelen van het kabinet en het volgen van de RIVM maatregelen, is de afspraak gemaakt dat deze kosten door het Rijk worden vergoed. Dit geldt ook voor vervoer op grond van de Wmo en Jeugdwet. Afsproken is dat het Rijk gemeenten zal compenseren voor de meerkosten die zij aan hun aanbieders betalen^[2]. Deze afspraak geldt tot eind 2020.

Zoals aangegeven zullen het Rijk, VNG, opdrachtgevers en vervoerders de komende maanden in overleg met elkaar blijven en bekijken wat nodig is om de voorziening doelgroepenvervoer, afgestemd op de nieuwe realiteit, als belangrijke schakel in continuïteit van zorg en ondersteuning in stand te houden. Ook zullen zij samen de voortgang en effecten van de afspraken monitoren. Op dit moment wordt bezien hoe het beste vorm aan dit overleg kan worden gegeven. Gemeentelijke opdrachtgevers doelgroepenvervoer zullen, gezien hun expertise en ervaring op het terrein van doelgroepenvervoer een belangrijke rol in dit overleg spelen.

In dit gezamenlijke overleg zal ook gewerkt worden aan een verantwoordingskader en controle protocol van de uitbetaalde continuïteitsafspraken. VNG en KNV hebben daartoe al het initiatief genomen. Het overleg is ook noodzakelijk om goede afspraken te maken over relevante vraagstukken zoals staatssteun en de BTW-effecten van de continuïteitsafspraken.

---

^[2] <https://vng.nl/nieuws/uitwerking-afspraken-over-meerkosten-in-wmo-en-jeugd>